

**Åtgärder för en grön nystart
av transportsystemet** PM
2020:8

**Åtgärder för en grön nystart
av transportsystemet** PM
2020:8

Trafikanalys

Adress: Rosenlundsgatan 54
118 63 Stockholm

Telefon: 010 414 42 00

Fax: 010 414 42 20

E-post: trafikanalys@trafa.se

Webbadress: www.trafa.se

Ansvarig utgivare: Mattias Viklund

Publiceringsdatum: 2020-06-26

Förord

Trafikanalys ska bedriva omvärldsanalys inom transportområdet och covid-19-pandemins effekter på transportsektorn är onekligen en aktuell och relevant frågeställning att analysera ur ett omvärldsperspektiv. I denna promemoria har vi upprättat en förteckning över ett antal s.k. gröna åtgärder, som offentliga aktörer har föreslagit eller vidtagit för att återstarten av transportsystemet ska bidra till att hållbarhetsmål nås. Med gröna åtgärder avses sådana som bidrar till hållbarhetsmålen med fokus på klimat.

Syftet med åtgärdsförteckningen är att ge perspektiv och inspiration för det svenska transportpolitiska utvecklingsarbetet med en grön nystart av transportsystemet.

Underlag till detta arbete är i huvudsak Trafikanalys omvärldsbevakning av covid-19-pandemins påverkan på transportsektorn.

Promemorian har författats av Ylva Ericsson (projektledare), Camilla Hållén, Pia Bergdahl och Elisa Abascal Reyes.

Stockholm i juni 2020

Gunnar Eriksson

Avdelningschef

Innehåll

Förord	3
1 Inledning	5
1.1 Syfte och mål	5
1.2 Metod	5
1.3 Läsanvisning	6
2 Gröna åtgärder	7
2.1 Uttalat gröna åtgärder	7
2.2 Potentiellt gröna åtgärder.....	10
2.3 Smittskyddsåtgärder	11
3 Sammanfattande slutsatser	13

1 Inledning

Covid-19-pandemin har inte bara lärt oss att världen kan förändras snabbt, utan också att vi kan förändra oss snabbt. Det finns många exempel som visar på transportsektorns förmåga att samarbeta, anpassa sig och ställa om till de nya behov som pandemin har skapat.

Nedstängningen av samhällen för att minska spridningen av coronaviruset har inneburit minskad trafik och minskade klimatutsläpp världen över. Många har uttryckt en önskan om att bibehålla den renare luften genom mer miljö- och klimateffektiva transportsätt¹ samt digitala, resfria lösningar. Kollektivtrafik är en central del i ett hållbart transportsystem. Krav på fysisk distansering och ökat hemarbete, med minskat resande, innebär om inte annat en ekonomisk utmaning för kollektivtrafiken. I denna promemoria beskrivs ett antal s.k. gröna åtgärder som offentliga aktörer i andra länder samt Eu har vidtagit under covid-19-pandemin för att återstarten av transportsystemet ska kunna bidra till att hållbarhetsmål nås.

1.1 Syfte och mål

Syftet med denna förteckning av gröna åtgärder är att ge perspektiv och inspiration för det svenska transportpolitiska arbetet med en grön nystart av transportsystemet. Målet är att redogöra för föreslagna och vidtagna transportpolitiska åtgärder som kan bidra till att hållbarhetsmålen nås efter covid-19-pandemin. Fokus är således på åtgärder och inte på bredare strategier. Det är emellertid ingen begränsning av praktisk betydelse. Någon sådan strategi exempelvis, där skilda åtgärder analyseras och kombineras för att på bästa sätt nå ett samlat mål har inte identifierats i omvärldsbevakningen.

1.2 Metod

Urvalskriterier

Med gröna åtgärder avses sådana som är föreslagna eller beslutade och som bidrar till hållbarhetsmålen med fokus på klimat. Åtgärdsförteckningen omfattar sådana som offentliga aktörer i andra länder eller Eu har föreslagit eller beslutat. De urvalskriterier som vi har tillämpat för att urskilja vad som är en grön åtgärd är att:

- 1) den aktör som vidtar åtgärden uttryckligen beskriver den som grön, hållbar eller miljövänlig.
- 2) åtgärden *kan* bidra till att transportsystem fortsätter att utvecklas i en hållbar riktning *utan* att den aktör som vidtar åtgärden beskriver den som grön, hållbar eller miljövänlig.²

---

¹ Exempel på sådana mer klimateffektiva transportsätt kan för personresor vara gång, cykel och kollektivtrafik. För godstrafik kan det handla om järnväg och sjöfart.

² Omfattar sådana åtgärder som inte beskrivs som gröna, hållbara eller miljövänliga, men som normalt anses bidra till hållbart resande. Det kan exempelvis handla om sådana som underlättar för cykel och gång.

Åtgärderna i den första kategorin benämns som uttalat gröna åtgärder och återfinns i avsnitt 2.1. Den andra kategorin av åtgärder finns i avsnitt 2.2.

Utöver dessa två kategorier av åtgärder beskriver vi även smittskyddsåtgärder som skulle kunna öka människors benägenhet att välja kollektiva och miljövänliga färdmedel. Dessa åtgärder finns beskrivna i avsnitt 2.3.

Gränsdragningsproblem har uppstått exempelvis vid ekonomiskt stöd till kollektivtrafik, järnväg och sjöfart som inte säkert är förenliga med miljökrav. I dessa fall har vi placerat åtgärderna i den andra kategorin (se 2 ovan). En annan gränsdragningsproblematik gäller åtgärder som underlättar för cykel och gång, men där det uttalade syftet med åtgärder är att minska trängsel, och därmed risk för smittspridning, i kollektivtrafiken. Ytterligare åtgärder som är svåra att bedöma är industristöd där effekten i transportsektorn är indirekt.

Vi har även avgränsat oss till sådana transportpolitiska åtgärder som offentliga aktörer, dvs. multilaterala organisationer, andra stater än Sverige samt regioner, kommuner och liknande i andra länder, har föreslagit eller vidtagit.

Underlag

Underlaget till åtgärdsförteckningen har i huvudsak varit Trafikanalys covid-19-bevakning som genomförts från den 16 mars till den 23 juni 2020.³

Bevakningen syftar till att ge snabba och aktuella sammanställningar av information om effekterna på transportsektorn till följd av covid-19 pandemin. Underlaget till bevakningen kommer i huvudsakligen från nyhetsbevakningstjänsten Retriever. Retriever har på Trafikanalys begäran skapat en sektorsspecifik bevakning med nyheter som omfattar covid-19, corona, trafik och resor.⁴

Trafikanalys har även bevakat andra kända och etablerade källor samt branschspecifika källor.⁵

Från covid-19-bevakningen har vi sedan lyft ut de transportpolitiska åtgärder som offentliga aktörer har föreslagit eller vidtagit.

1.3 Läsanvisning

Förteckningen av åtgärder är indelad i kategorierna gröna åtgärder, potentiellt gröna åtgärder och smittskyddsåtgärder.

Under dessa kategorier är åtgärderna indelade i trafikslag.

Samtliga åtgärder har en källhänvisning i form av en länk där det går att läsa mer.

³ Omvärldsbevakningen fortsätter tills vidare: www.trafa.se/sidor/corona-omvarld

⁴ De sökord Retriever har tillämpat i covid-19-bevakningen är "corona* AND *trafik*", "corona* AND (*resor* OR *resa* OR *resenär*)", "corona* AND (*åka* OR *åka*)", "corona* AND (*pendla* OR *pendla*)", "corona* AND (*färdas* OR *färdas*)", "covid-19* AND *trafik*", "covid-19* AND (*resor* OR *resa* OR *resenär*)", "covid-19* AND (*åka* OR *åka*)", "covid-19* AND (*pendla* OR *pendla*)", "covid-19* AND (*färdas* OR *färdas*)".

⁵ Exempelvis Omni, Omni ekonomi, SvD, DN, Di, Reuters, Yle, NRK, DR, Guardian, CNN, BBC, DW, IATA, Simpleflying, Flightglobal, Freightwaves, Lancet, Vox, Politico.eu, Forbes, National Geographic, Hill, USA Today och Transportnet.

2 Gröna åtgärder

2.1 Uttalat gröna åtgärder

Nedan återfinns en förteckning över de åtgärder som uttryckligen beskrivs som gröna, hållbara och/eller miljövänliga av de aktörer som föreslår, genomför eller ställer krav på en åtgärd.

Åtgärder inom luftfart
Flygbolag som tar emot ekonomiskt stöd från staten förbinder sig att:
a) minska koldioxidutsläppen med 50 procent till år 2030 jämfört med utsläppsnivåerna 2005. Stödpaket till Air France villkorades med kraven som beskrivs i a)-f) nedan. ⁶
b) minska inrikesflyget med 40 procent fram till slutet av år 2021.
c) inte trafikera korta sträckor där tåg är ett alternativ, dvs. där tåget gör resan på mindre än 2,5 timmar.
d) minst 2 procent av flygbränslet kommer från alternativa och förnybara källor om fem år.
e) investeringarna under kommande år riktas mot att förnya flygplansflottan för lång- och medeldistansplan för att minska utsläppen mer effektivt.
f) investeringarna under kommande år riktas mot att förnya flygplansflottan för lång- och medeldistansplan för att minska utsläppen mer effektivt.
De företag inom flygindustrin som tar emot ekonomiskt stöd från staten ska enligt beslutet förbinda sig att:
a) stödja forskning inom miljövänliga teknologier ekonomiskt under tre års tid. Den franska regeringens krav på Airbus och andra delar av sin flygindustri för att få ta del av stödpaket. ⁷
b) utveckla hybridflygplan som inte genererar så mycket utsläpp till år 2027 samt koldioxidneutrala flygplan till år 2035. Målet är att investeringen ska bidra till en koldioxidneutral ersättare till jetflygplanet A320 som har väte som energikälla, istället för dagens oljebaserade gasturbiner, till år 2035 istället för 2050. Den franska regeringens krav på Airbus och andra delar av sin flygindustri för att få ta del av stödpaket. ⁸

⁶ www.flightglobal.com/strategy/french-government-sets-green-conditions-for-air-france-bailout/138160.article
www.di.se/hallbart-naringsliv/air-france-forbjuds-att-konkurrera-med-tagen/

⁷ www.bloomberg.com/news/articles/2020-06-07/france-plans-billions-of-euros-to-rescue-aerospace-industry
<https://omni.se/frankrike-oronmarker-over-150-miljarder-till-flyget/a/K3oMxo>

⁸ Ibid.

Åtgärder inom vägtrafik
Stärka efterfrågan på fordon med låga utsläpp och elfordon genom:
a) en statsfinansierad rabatt till den som köper en elbil. Åtgärd som har vidtagits inom ramen för den tyska regeringens gröna räddningspaket. ⁹
b) "cash for clunkers", bilister får upp till 4 500 euro om de lämnar in en 20 år gammal bil och köper en ny lågemissions- eller elbil under år 2020. Åtgärden ingår i den spanska regeringens stödpaket. ¹⁰
c) att uppgradera offentliga fordon till sådana som medför låga utsläpp med hjälp av statlig finansiering. Åtgärden ingår i den spanska regeringens stödpaket. ¹¹
d) sänka skatten på eldrivna företagsbilar som kostar under 60 000 euro till 0,25 procent. Åtgärd i den tyska regeringens gröna räddningspaket. ¹²
e) att laddningsinfrastruktur för elfordon byggs ut. Åtgärden ingår både i Storbritanniens och Tysklands stödpaket. På varje mack/bränslestation i Tyskland ska det vara möjligt att ladda sitt elfordon. ¹³
f) investeringar i batteritillverkning. Åtgärd i Tysklands gröna räddningspaket. ¹⁴
g) investeringar i vätgas. Åtgärd i Tysklands gröna räddningspaket. ¹⁵
Sänkt hastighetsbegränsning för motorfordon i stadskärnorna, intill cykelleder och gångvägar för att öka säkerheten för cyklister och fotgängare. I centrala Bryssel har hastighetsbegränsningen för motorfordon sänkts till 20 km/h, ¹⁶ och i Barcelona till 30 km/h. ¹⁷ I delar av London har åtgärden också införts. ¹⁸
Endast ett körfält i vardera riktningen i städerna. Åtgärden har vidtagits i Barcelona. ¹⁹

⁹ www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-germany-autos-fact/factbox-german-stimulus-to-drive-forward-green-vehicles-idUSKBN23B1QU

¹⁰ www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-spain-autos-factbo/factbox-spains-4-2-billion-aid-plan-to-support-the-auto-industry-idUSKBN23M2EZ

¹¹ Ibid.

¹² www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-germany-autos-fact/factbox-german-stimulus-to-drive-forward-green-vehicles-idUSKBN23B1QU

¹³ Ibid. samt www.euronews.com/2020/05/27/analysis-does-covid-19-offer-an-opportunity-for-a-green-recovery

¹⁴ Ibid. exklusivt <https://www.euronews.com/2020/05/27/analysis-does-covid-19-offer-an-opportunity-for-a-green-recovery>

¹⁵ www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-germany-autos-fact/factbox-german-stimulus-to-drive-forward-green-vehicles-idUSKBN23B1QU

¹⁶ www.politico.eu/article/brussels-gives-pedestrians-cyclists-priority-across-city/

¹⁷ www.lavanguardia.com/local/barcelona/20200425/48704357907/barcelona-espacio-coches-aceras-carriles-bici-desconfinamiento-coronavirus.html

¹⁸ www.euronews.com/2020/06/03/world-bicycle-day-will-cycling-be-the-big-winner-after-lockdown-is-lifted

¹⁹ Ibid.

Åtgärder inom cykel och gång
Trafikleder och parkeringsplatser omvandlas till cykel- och gågator permanent. I Bryssel har den lokala regeringen lovat att 40 kilometer bilväg och parkeringsplatser ska omvandlas till cykelvägar. ²⁰ Efter sommaren kommer drygt 35 kilometer av Milanos trafikleder endast kunna användas av cyklister och fotgängare. ²¹ 30 km permanenta cykelleder läggs till London befintliga 160 kilometer cykelväg. ²²
Nya cykelleder byggs i bl.a. Milano, Mexiko och i Bogota. ²³
Informationskampanjer för att främja cykling och gång. För att öka cyklandet i Bryssel post-corona har informationskampanjen Bike for Brussels skapats. ²⁴
Expressvägar för cyklister. ²⁵
Cykelstråk längs med tunnelbanelinjerna. I Paris avsätter borgmästaren €300m för att bygga ut cykelbanenätet med 650 kilometer. Många av cykelvägarna ska följa tunnelbanelinjerna för att erbjuda ett alternativ till kollektivtrafiken. ²⁶
Gratis låncykel. 30 minuters gratis låncykel i Berlin. ²⁷
Gratis eller ersättning för cykelreparationer. Parisare erbjuds 50 euro för att reparera sin cykel. ²⁸
Stöd med upp till 60 procent av kostnaderna för installation av cykelparkeringsplatser. ²⁹
Förenklning av lagstiftning. Installation av tillfälliga anläggningar som cykelvägar och gångvägar undantas från förhandsgodkännanden. ³⁰
Bilfria zoner för att underlätta för cyklister, fotgängare och bussar samt för att minska utsläppen. London är en av de platser där de bilfria zonerna numera finns. ³¹
Zoner avsedda endast för fotgängare skapas i New York, Seattle och i Manchester. ³²

²⁰ www.politico.eu/article/helped-on-by-the-coronavirus-covid19-brussels-battles-its-car-culture/
https://q8fip1kplyr33r3krz5b97d1-wpengine.netdna-ssl.com/wp-content/uploads/2020/04/Elke-Van-den-Brandt_Pistes-cyclables-carte.pdf

²¹ www.theguardian.com/world/2020/apr/21/milan-seeks-to-prevent-post-crisis-return-of-traffic-pollution

²² www.euronews.com/2020/06/03/world-bicycle-day-will-cycling-be-the-big-winner-after-lockdown-is-lifted

²³ www.theguardian.com/environment/2020/may/01/city-leaders-aim-to-shape-green-recovery-from-coronavirus-crisis?CMP=share_btn_tw

²⁴ Bike for Brussels webbplats: <https://bike.brussels/en/>

²⁵ www.gov.uk/government/news/2-billion-package-to-create-new-era-for-cycling-and-walking

www.itv.com/news/2020-05-09/government-daily-coronavirus-press-briefing-downing-street-lockdown/

²⁶ TT samt www.theguardian.com/environment/2020/may/01/city-leaders-aim-to-shape-green-recovery-from-coronavirus-crisis?CMP=share_btn_tw

²⁷ http://pedbikeinfo.org/resources/resources_details.cfm?id=5209

²⁸ www.ecologique-solidaire.gouv.fr/sortie-du-confinement-ministere-transition-ecologique-et-solidaire-annonce-plan-20-millions-deuros#xtor=RSS-23

²⁹ Ibid.

³⁰ Ibid.

³¹ www.theguardian.com/uk-news/2020/may/15/transport-for-london-faces-3bn-funding-gap-despite-16bn-bailout-income-journeys-coronavirus

³² www.theguardian.com/environment/2020/may/01/city-leaders-aim-to-shape-green-recovery-from-coronavirus-crisis?CMP=share_btn_tw

Trottoarer breddas i bland annat New York och Seattle. ³³
Bidrag för att köpa ny elskoter, elcykel eller motsvarande eldrivet fordon. I italienska städer med en befolkning på över 50 000 kan boende få upp till 500 euro i bidrag. ³⁴
Åtgärder inom kollektivtrafik
Ekonomiskt bidrag till kollektivtrafiken för att uppfylla transport-, klimat- och miljöförpliktelser i Norge. ³⁵
Avgiftsfrihet i kollektivtrafiken för personer yngre än 18 år, äldre än 60 år och för de med funktionsnedsättning tas bort under rusningstrafik. ³⁶
Åtgärder inom järnväg
Anpassningar av avgiftssättning för järnvägens infrastruktur. Exempelvis pausa, reducera eller senarelägg banavgiften. ³⁷
Ekonomisk ersättning till tågbolag. Den tyska regeringen avsätter 5 billioner euro till det tyska tågbolaget Deutsche Bahn inom ramen för landets gröna räddningspaket. ³⁸

2.2 Potentiellt gröna åtgärder

Åtgärder med grön potential är sådana som inte är uttalat gröna och där inga motprestationer i form av miljökrav ställs, men som ändå kan bidra till att transportsystemet fortsätter att utvecklas i en hållbar riktning.

³³ www.theguardian.com/environment/2020/may/01/city-leaders-aim-to-shape-green-recovery-from-coronavirus-crisis?CMP=share_btn_tw

³⁴ https://newsvoice.se/2020/05/coronakrisen-kopplas-till-klimatagendan-for-renare-och-gronare-stader/?utm_source=rss&utm_medium=rss&utm_campaign=coronakrisen-kopplas-till-klimatagendan-for-renare-och-gronare-stader

³⁵ www.transport.no/artikler/2020/en-milliard-til-kollektivtrafikken/

³⁶ www.theguardian.com/uk-news/2020/may/15/transport-for-london-faces-3bn-funding-gap-despite-16bn-bailout-income-journeys-coronavirus

³⁷ https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2020/EN/COM-2020-260-F1-EN-MAIN-PART-1.PDF?utm_source=EURACTIV&utm_campaign=397e1b735e-EMAIL_CAMPAIGN_2019_06_05_08_04_COPY_01&utm_medium=email&utm_term=0_c59e2fd7a9-397e1b735e-116233183

³⁸ [www.transportenvironment.org/press/germany%E2%80%99s-green-rescue-package-points-way-europe?utm_source=Email+alerts+-+Transport+%26+Environment&utm_campaign=15af2f1554-GermanysRescuePackage_EMAIL_ALERT_2020_06_05&utm_medium=email&utm_term=0_50e72c3d00-15af2f1554-119898125&ct=t\(GermanysRescuePackage_EMAIL_ALERT_2020_06_05\)&goal=0_50e72c3d00-15af2f1554-119898125&mc_cid=15af2f1554&mc_eid=4bec3043d3](http://www.transportenvironment.org/press/germany%E2%80%99s-green-rescue-package-points-way-europe?utm_source=Email+alerts+-+Transport+%26+Environment&utm_campaign=15af2f1554-GermanysRescuePackage_EMAIL_ALERT_2020_06_05&utm_medium=email&utm_term=0_50e72c3d00-15af2f1554-119898125&ct=t(GermanysRescuePackage_EMAIL_ALERT_2020_06_05)&goal=0_50e72c3d00-15af2f1554-119898125&mc_cid=15af2f1554&mc_eid=4bec3043d3)

Generella åtgärder
Undantagsbestämmelser. Europeiska kommissionen lade den 29 april 2020 fram fyra förslag till rättsakter på transportområdet i syfte att underlätta verksamheten inom transportsektorn under covid-19-epidemin. Målet med förslagen är att öka flexibiliteten och undanröja administrativa hinder inom väg-, järnvägs- och flygtrafiken, trafiken på inre vattenvägar och sjöfarten. ³⁹
Åtgärder inom järnväg
Lättade statsstödsregler. EU-regleringar ger flera möjligheter att stödja järnvägssektorn under de extraordinära omständigheterna som coronapandemin innebär. ⁴⁰
Finsk tilläggsbudget på 500 miljoner euro ska ge tågförbindelse Åbo–Helsingfors. ⁴¹
Upphandling med krav på batteridrift av tåg. ⁴²
Gratis tågbiljetter när Belgien öppnar upp samhället. ⁴³
Säker och stabil drift, teknisk innovation och informationsteknologi ska effektivisera transeuropeiskt godsflöden post-corona. ⁴⁴
Åtgärder inom sjöfart
Direkt ekonomiskt stöd till färjerederier. Finland ger motsvarande halv miljard kronor i stöd till sju färjelinjer för gods och passagerare på grund av coronakrisen. ⁴⁵ Norska Color Line får nästan 33 miljoner norska kronor från staten i stöd. ⁴⁶
Sänkt hamnavgift. Estland har bl.a. sänkt hamnavgiften med 75 procent för att minska de negativa konsekvenserna av covid-19. ⁴⁷

2.3 Smittskyddsåtgärder

De smittskyddsåtgärderna som beskrivs här tillämpas i första hand inom kollektiva färdmedel såsom tåg, buss och båt.

³⁹ www.jarnvagsnyheter.se/20200514/10318/eu-kommissionen-foreslar-undantagsbestammelser-jarnvagstrafik

⁴⁰ www.railfreight.com/policy/2020/04/21/eu-commission-there-are-possibilities-to-reduce-the-costs-of-rail/

⁴¹ www.jarnvagsnyheter.se/20200604/10411/snabbare-tagforbindelse-mellan-abo-och-helsingfors-fick-gront-ljus

⁴² www.jarnvagsnyheter.se/20200512/10300/tysk-upphandling-med-krav-pa-anvandning-av-nya-tag-med-batteridrift

⁴³ www.weforum.org/agenda/2020/06/free-train-tickets-belgium-tourism-lockdown-covid-19-coronavirus/

⁴⁴ www.travelnews.se/sverige/flyg/regeringen-vill-ge-flyget-miljardstod/

⁴⁵ www.jarnvagsnyheter.se/20200603/10400/kina-utarbetar-en-strategi-effektivare-transeuropeiska-floden-av-jarnvagsgods

⁴⁶ www.sjofartstidningen.se/finska-staten-stoder-samhallskritisk-farjetrafik/

⁴⁷ www.dn.no/staticprojects/2020/01/coronaviruset/#55360

⁴⁷ <https://investinestonia.com/steps-estonia-is-taking-to-reduce-the-economic-effects-of-covid-19/>

Trängselapplikation. I Auckland har transportoperatören tagit fram en applikation som visar beläggningen i kollektivtrafiken och på stationer i realtid. ⁴⁸
Minska kontakten mellan personalen och passagerarna. ⁴⁹
Begränsa den individuella servicen. ⁵⁰
Tillåt inte stående passagerare. Åtgärden tillämpas i Rio de Janeiro. ⁵¹
Reducera kapaciteten i kollektivtrafiken. ⁵² Tågen i Spanien fylls bara till 30 procent av sin kapacitet. ⁵³
Öka frekvensen i rusningstrafik. ⁵⁴
Se över utrymmet vid busshållplatser och vid stationer så att det är möjligt att hålla avstånd. ⁵⁵
Markera var resenären ska stå vid busstopp och vid stationer för att hålla tillräckligt långt avstånd från andra. ⁵⁶
Utökad rengöring av bussar, lastbilar och stationer. Åtgärd i exempelvis Tysklands gröna räddningspaket ⁵⁷ och i Bogotá. ⁵⁸
Avlägsna materiel som är gynnsam för smittspridning, så som mattor och sätesskydd, i fordon, på stationer och hållplatser. Detta har genomförts i Bogotá. ⁵⁹
Skapa möjlighet att tvätta och desinficera händerna. I Kigali behöver passagerare tvätta händerna innan de stiger på bussen. I Paris är det möjligt att tvätta sig vid varje busshållplats och i Kapstaden finns handsprit på alla bussar. ⁶⁰
Krav på att använda ansiktsmask i kollektivtrafiken i Tyskland. ⁶¹
Viking Line har verifierat sin covid-19-hantering, vilket avser både personal och resenärer. Det omfattar bl.a. begränsat antal passagerare ombord, städrutiner och mathantering. ⁶²

⁴⁸ www.c40knowledgehub.org/s/article/Public-transport-after-COVID-19-re-building-safe-and-connected-cities?language=en_US

⁴⁹ Ibid.

⁵⁰ Ibid.

⁵¹ www.citiesforglobalhealth.org/sites/default/files/documents/2020-04/A%C3%A7%C3%B5es%20PCRJ%20contra%20Covid-19%20-%20Mobility.pdf

⁵² www.c40knowledgehub.org/s/article/Public-transport-after-COVID-19-re-building-safe-and-connected-cities?language=en_US

⁵³ <https://elpais.com/economia/2020-03-16/los-trenes-ave-circularan-a-un-tercio-de-su-capacidad-para-mantener-la-distancia-de-seguridad.html>

⁵⁴ www.c40knowledgehub.org/s/article/Public-transport-after-COVID-19-re-building-safe-and-connected-cities?language=en_US

⁵⁵ Ibid.

⁵⁶ Ibid.

⁵⁷ www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-germany-autos-fact/factbox-german-stimulus-to-drive-forward-green-vehicles-idUSKBN23B1QU

⁵⁸ www.c40knowledgehub.org/s/article/Public-transport-after-COVID-19-re-building-safe-and-connected-cities?language=en_US

⁵⁹ www.citiesforglobalhealth.org/initiative/establishment-bike-lanes-and-other-mobility-and-transport-measures-bogota

⁶⁰ www.c40knowledgehub.org/s/article/Public-transport-after-COVID-19-re-building-safe-and-connected-cities?language=en_US

⁶¹ www.theguardian.com/world/2020/apr/27/germans-could-be-fined-up-to-10000-for-not-wearing-face-masks-coronavirus

⁶² www.vikingline.se/hitta-resa/tidtabeller-anslutningar/planerade-uppehall-och-trafikavvikelser/corona/atgarder-covid-19/

3 Sammanfattande slutsatser

Denna omvärldsanalys visar att flest s.k. gröna transportpolitiska åtgärder i andra länder har vidtagits inom cykel- och gångtrafiken i städer. När den motordrivna trafiken minskat kraftigt till följd av covid-19-pandemin har trafikleder börjat användas av cyklister och fotgängare istället för av motordrivna fordon. I vissa städer har offentliga aktörer tillfälligt omvandlat trafikleder och parkeringsplatser till cykelvägar, gågator och bilfria zoner. Offentliga regionala och lokala aktörer har sedan låtit de tillfälliga åtgärderna som syftar till att underlätta för cykel- och gångtrafikanter bli permanenta. Ytterligare främjande åtgärder, såsom gratis cykelreparationer och sänkt hastighet för motorfordon intill cykel- och gångvägar, har i många fall lagts till för att befästa det aktiva resandet samt för att sprida det till fler grupper. I vissa fall har syftet med åtgärden uttryckligen varit att främja ett hållbart resande. Ett annat motiv som lyfts fram är att kollektivtrafiken inte kommer att räcka till alla om resenärerna ska hålla 1,5 meters avstånd från varandra på bussar, båtar, spårvagnar och tåg.

Åtgärderna inom vägtrafik är färre än de inom cykel- och gång i denna förteckning. De handlar bland annat om att uppgradera fordonsflottan till mer energieffektiva fordon som dessutom går på miljövänligare bränslen. I Spanien är det möjligt att få en premie, kallad "cash for clunkers", om man lämnar in en 20 år gammal bil och köper en ny lågmissions- eller elbil och i Tyskland ger staten rabatt vid elbilsköp samt skattelättnader för eldrivna företagsbilar. Laddinfrastruktur för elfordon byggs även ut i bland annat Storbritannien och Tyskland. Den tyska staten investerar även i batteritillverkning och i vägasproduktion. Andra åtgärder inom vägtrafik är sänkt hastighetsbegränsning i stadskärnorna, intill cykelleder och gångvägar för att öka säkerheten samt att minska utrymmet för motordrivna fordon i städerna.

Med undantag för Frankrike har gröna åtgärder inom luftfarten varit få, trots att det funnits möjlighet att ställa miljökrav via de statliga stödpaket som många företag inom flygindustrin har fått ta del av. De gröna motprestationer som har efterfrågats och i vissa länder införts, är att minska koldioxidutsläppen, minska inrikesflyget, inte konkurrera med tåget, förnya flygplansflottan, öka andelen alternativt och förnybart bränsle, stödja forskning inom miljövänliga teknologier samt att utveckla hybridflygplan.

Åtgärder inom kollektivtrafik och järnväg som uttryckligen beskrivs som gröna är betydligt färre än inom gång-, cykel-, vägtrafik och luftfart. Inom sjöfart finns inga sådana åtgärder med i denna förteckning. Det skulle kunna bero på att kollektivtrafik, järnväg och sjöfart anses vara trafikslag som inte ger ett så stort avtryck på klimatet.

Smittskyddsåtgärder inom kollektivtrafiken kan generellt sätt ses som en grön åtgärd då det skapar förutsättningar för hållbart kollektiv resande. De smittskyddsåtgärder som tas upp här rör hur personal och resenärer i kollektivtrafiken ska kunna hålla avstånd under hela resan samt hur smitta inte ska spridas vidare. Exempelvis med hjälp av en trängselapplikation eller genom att endast tillåta sittande passagerare, öka frekvensen i rusningstrafik, ge möjlighet att tvätta händerna, utöka rengöringen av fordon och stationer samt att avlägsna material som är gynnsam för smittspridning.

Avslutningsvis hoppas vi att denna förteckning av åtgärder ger inspiration och kanske nya perspektiv på hur det svenska transportsystemet kan få en grön nystart.

Trafikanalys är en kunskapsmyndighet för transportpolitiken. Vi analyserar och utvärderar föreslagna och genomförda åtgärder inom transportpolitiken. Vi ansvarar även för officiell statistik inom områdena transporter och kommunikationer. Trafikanalys bildades 2010 och har huvudkontor i Stockholm samt kontor i Östersund.